

РЕЦЕНЗІЯ на наукову монографію

Ситницький М. В. Стратегічне управління розвитком дослідницьких університетів : монографія / М. В. Ситницький. Київ : Видавництво Ліра-К, 2018. 302 с. (Рекомендовано вченою радою економічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка, протокол № 10 від 19 червня 2018 р.)

У зв'язку із посиленням процесів глобалізації в різних сферах людської діяльності та переходом розвинутих країн до постіндустріальної моделі суспільства, де інформація стає стратегічно важливим ресурсом, а генерування нових знань, створення інновацій та їхня швидка комерціалізація надають конкурентні переваги і стимулюють подальший економічний розвиток, зростає роль університетів як центрів знань у забезпеченні конкурентоспроможності національних економік у XXI столітті. При цьому простежуються дві взаємопов'язані тенденції: продукування нових знань і технологій концентруються в обмеженій кількості науково-дослідних центрів і дослідницьких університетів світового класу, а попит на результати їх інтелектуальної діяльності набуває глобального характеру.

Дослідницькі університети стають осередками фундаментальних і прикладних досліджень на міждисциплінарному і трансдисциплінарному рівнях. Такі науково-освітні інституції здатні акумулювати і примножувати інтелектуальний капітал, сприяти системній інтеграції освіти та науки у виробництво і на цій основі забезпечувати міжнародні конкурентні переваги для компаній, регіонів, міст, держав. Це зумовлює їх визначальну роль у суспільному прогресі, а іноді – й у революційних трансформаціях. Крім того, дослідницькі університети світового класу є не лише лідерами на глобальних ринках освітніх послуг і знань, а й перетворюються на центри розвитку підприємництва, в яких стимулюються підприємницька активність студентів і викладачів, створюються на базі університетів інноваційні компанії, технопарки і бізнес-інкубатори.

Монографія представляє оригінальний підхід до осмислення сучасної практики стратегічного управління розвитком дослідницьких університетів в умовах динамічних соціально-економічних та інформаційно-технологічних змін. Автором здійснено стратегічний аналіз та оцінювання діяльності університетів світового класу із використанням рейтингового інструментарію. Дослідження стратегічних факторів розвитку дослідницьких університетів обґрунтувало глобальне значення бізнес-шкіл і наукових бібліотек як ключових факторів розвитку дослідницьких університетів. Отже, наукова монографія є актуальною та своєчасною з огляду на необхідність дослідження глобальних викликів сьогодення в освітній та дослідницькій сферах України.

Теоретичні основи стратегічного управління розвитком дослідницьких університетів досліджено автором у *першому розділі монографії*. Результатами, що мають наукову значущість та заслуговують на особливу увагу, є такі:

- переосмислено історичну ретроспективу розвитку феномена дослідницького університету та оновлення його місії відповідно до сучасних запитів розвитку суспільства. Це дає змогу наукового осмислення сучасних підходів до стратегічного управління розвитком дослідницьких університетів за умов динамічних змін в економіці, що викликані глобальними імперативами науково-технічного поступу;

- автором розроблено оригінальну модель стратегічного управління розвитком дослідницьких університетів, що базується на основі систематизації необхідних компонентів розвитку для забезпечення ефективного цілепокладання та реалізації стратегічних цілей і місії установ даного типу; виокремлено шість етапів процесу стратегічного управління розвитком дослідницького університету – від початку процесу розвитку і до стадії його завершення;

- обґрунтовано ефективність використання методу рейтингових систем як інструментарію стратегічного управління.

Дослідження глобальних практик стратегічного управління розвитком університетів світового класу автором представлено у *другому розділі*. Оригінальність цієї частини монографії полягає у такому:

- представлено результати комплексного аналізу рейтингових індикаторів дослідницьких університетів світового класу, що дало змогу проаналізувати стратегію топ-25 світових дослідницьких університетів та виявити тенденції їх розвитку;

- особливої уваги заслуговують розроблені автором (у період міжнародного стажування на факультеті менеджменту Варшавського університету за стипендіальною програмою Уряду Республіки Польща для молодих учених) стратегічні рекомендації щодо посилення конкурентоспроможності дослідницьких університетів Європейського Союзу на глобальному рівні. Це показує прикладну значущість отриманих результатів дослідження та підтверджує високий рівень професійної підготовки автора.

Систему оцінювання розвитку дослідницьких університетів досліджено автором у *третьому розділі* монографії. У цій частині особливої уваги заслуговують такі наукові результати:

- систематизовано особливості національної рейтингової системи Польщі; обґрунтовано, яким чином вона виступає основним інструментом стратегічного управління розвитком дослідницьких університетів;

– проаналізовано та порівняно основні системи рейтингування діяльності дослідницьких університетів, що застосовуються на світовому рівні; запропоновано систему релевантних критеріїв для здійснення стратегічного аналізу та оцінювання діяльності дослідницьких університетів, що дає змогу об'єктивізувати результати оцінювання та мінімізувати рівень суб'єктивної складової отриманих консолідованих результатів.

У *четвертому розділі* показано кращі практики функціонування бізнес-шкіл у контексті розвитку дослідницьких університетів. Зокрема обґрунтовано домінуючу роль бізнес-шкіл у зміцненні фінансової автономії дослідницьких університетів та забезпеченні інтенсифікації інноваційної діяльності серед студентів, викладачів, науковців і практиків.

П'ятий розділ розкриває аспекти особливостей стратегічного розвитку наукових бібліотек дослідницьких університетів. Особливо цінними науковими результатами у цій частині є такі:

- окреслено пріоритети та стратегічні пропозиції розвитку для наукових бібліотек дослідницьких університетів Європейського Союзу на основі діагностики глобальних тенденцій розвитку науки та освіти;
- розроблено франчайзингову модель комерціалізації послуг наукових бібліотек дослідницьких університетів, що, за задумом автора, покликана допомогти посилити їх фінансову автономію та активізувати розвиток.

Особливості впровадження інструментарію стратегічного управління у практику управління розвитком дослідницьких університетів України автором розкрито у *шостому розділі*. Наукову цінність представляють такі результати:

- розроблено концептуальну модель розвитку підприємництва в дослідницьких університетах, що дає змогу підвищити ефективність реалізації інтелектуального потенціалу осіб з інноваційним типом мислення;
- запропоноване авторське бачення концепції цифрового університету, що дає змогу надавати освітні та дослідницькі послуги на глобальному рівні, використовуючи ефективні інструменти генерування та трансляції знань;
- надано практичні пропозиції з боку наукових сервісних центрів дослідницьких університетів на інноваційних засадах.

Висновки, що представлені в монографії, системно розкривають сутність отриманих результатів і підкреслюють комплексний характер проведеного дослідження, його глобальну теоретичну та практичну значимість.

Основні наукові результати, отримані автором, повною мірою відображено у 23 статтях, що опубліковані в наукових фахових виданнях України та країн Європейського Союзу. Серед них представлені фахові електронні видання України та фахові видання інших держав, що входять до міжнародних наукометричних баз даних: Scopus, Web of Science, Index Copernicus та інших. Географія охоплення апробації наукових результатів представлена участю Ситницького М. В. у всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях, що проходили в Україні (м. Київ, м. Львів, м. Одеса, м. Полтава, м. Дніпро, м. Кременчук, м. Запоріжжя, м. Ужгород) та в інших країнах (Швейцарія, Румунія, Польща). Даний факт підтверджують 20 публікацій автора за напрямом дослідження наукової монографії в матеріалах відповідних конференцій. Наукові статті та тези конференцій, що опубліковані автором, представлені англійською, українською та польською мовами.

Наукова монографія «**Стратегічне управління розвитком дослідницьких університетів**», яку підготовлено кандидатом економічних наук, доцентом, доцентом кафедри менеджменту інноваційної та інвестиційної діяльності економічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка **Ситницьким Максимом Васильовичем**, є комплексним науковим дослідженням, що містить елементи наукової новизни та відповідає сучасним вимогам до даного виду праць. Наукова монографія вирізняється дослідженням кращих практик стратегічного управління розвитком університетів світового класу та підготовлена за сучасними вимогами. Автором запропоновано власний погляд на прикладні засади впровадження стратегічного інструментарію у практику управління розвитком дослідницьких університетів України.

Наукова монографія стане корисною для керівників закладів вищої освіти, здобувачів вищої освіти магістерських і PhD програм.

**Проректор з наукової роботи,
директор інституту вищої освіти
Київського національного економічного
університету імені Вадима Гетьмана,
доктор економічних наук, професор**

Л. Л. Антонюк